

Het flexibele AOW pakket – berekeningen

Algemeen

Deze notitie laat in aanvulling met het 10 puntenplan een aantal voorbeeld rekensommen zien wat de inkomenseffecten zijn van het flexibele AOW pakket. De doelstelling en uitwerking van het de flexibele AOW pakket zijn benoemd in het 10 puntenplan. Het is een integraal samenhangend pakket van wettelijke en cao instrumenten om flexibel eerder uittreden beter mogelijk te maken. In deze notitie worden de koopkracht effecten getoond voor een aantal standaard situaties per maatregel. De berekeningen laten een flinke inkomensverbetering zien voor werkende ouderen die ervoor kiezen om flexibel eerlijk te stoppen met werken. De financiële prikkel om door te werken tot aan de AOW leeftijd blijft echter bestaan. Doorwerken blijft lonen. De flexibele AOW is zo ingericht dat het een gebalanceerd pakket is wat zowel eerder of later stoppen met werken mogelijk maakt.

1. Voorbeeld van inkomen

De berekeningen in dit voorbeeld gaan uit van drie verschillende inkomenscategorieën: van minimum tot modaal. Het bijbehorend inkomen en aanvullend pensioen wordt verklaard in onderstaande tabellen. Alle berekeningen in dit voorbeeld zijn toegepast op individueel niveau. Om een solide beeld te krijgen van het bijbehorende aanvullend pensioen is gebruik gemaakt van de studie van Knoef et al. (2013)¹. Uit de resultaten van deze studie blijkt dat de mediaan van de Nederlandse huishoudens een bruto vervangingsratio heeft van 70 procent o.b.v. de eerste en tweede pijler. Alle andere vermogenscomponenten zijn hier niet bij inbegrepen.

Onderstaande tabel laat zien wat het netto inkomen is uit werk, het netto opgebouwd maandelijks pensioen (op AOW gerechtigde leeftijd), netto AOW en de netto vervangingsratio d.w.z. de verhouding tussen pensioenuitkering en het laatst verdiende loon. De netto vervangingsratio ligt hoger dan het bruto vervangingsratio vanwege het fiscaal voordeel. Daarom komen deze cijfers hoger uit dan 70 procent bruto. Voor alleenstaanden geldt altijd een hogere vervangingsratio omdat zij de hogere AOW voor alleenstaanden ontvangen omdat zij hun vaste lasten niet kunnen delen.

Deze berekeningen geven een solide beeld van de mediaan maar dit geldt daarmee niet voor alle groepen, en dient alleen als voorbeeld. Verder zijn deze berekeningen netto berekend inclusief korting, een persoonlijke situatie met hetzelfde inkomen en aanvullend pensioen kan hierdoor anders uitkomen. De heffingskortingen zijn constant gehouden.

Figuur 1: Tabel met voorbeeld inkomen per maand berekeningen

	Samenwonend/ Gehuwd			Alleenstaand		
	Minimum	Minmax	Modaal	Minimum	Minmax	Modaal
Netto inkomen uit werk						
Netto AP	€ 284	€ 694	€ 994	€ 284	€ 694	€ 994
Netto AOW	€ 754	€ 754	€ 754	€ 1.082	€ 1.082	€ 1.082
Netto vervangingsratio	72%	77%	77%	94%	94%	91%
Pensioen AP bruto jaar	€ 4.500	€ 11.000	€ 16.000	€ 4.500	€ 11.000	€ 16.000

Disclaimer: Let op deze berekeningen zijn illustraties met een aantal veronderstellingen

2. Koopkrachtverbetering

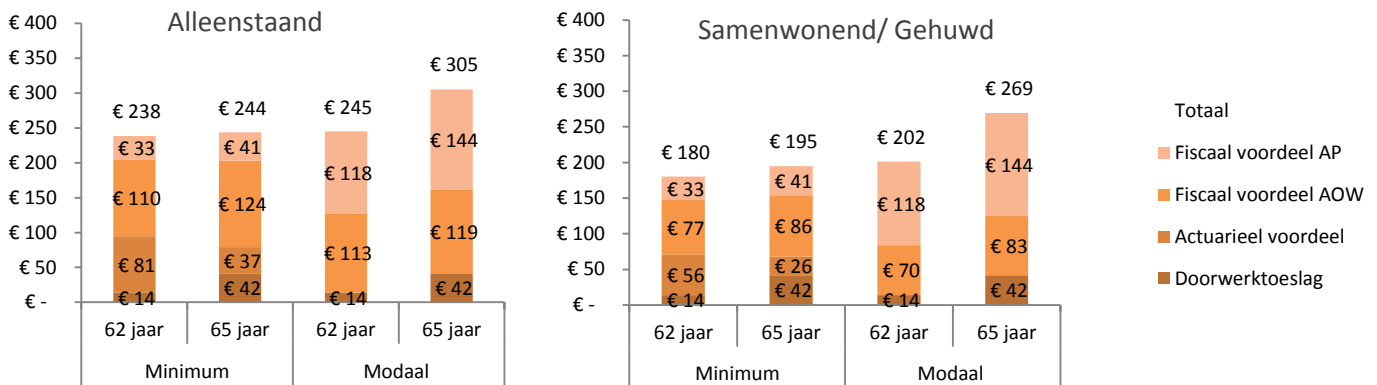
De invoering van het flexibele AOW pakket heeft direct een positieve impact op het inkomen t.o.v. de huidige situatie zonder het flexibele AOW pakket. De elementen uit het flexibele AOW pakket die zijn doorgerekend zijn: doorwerktoeslag, een gunstigere actuariële korting en fiscaal dezelfde behandeling als een AOW gerechtigde bij gebruik van de flexibele AOW. In paragraaf 4 wordt ingegaan op de cao spaarsystemen die de FNV voorstelt.

Figuur 1 laat zien voor elk element wat de koopkrachtverbetering is met een flexibele AOW ten opzichte van de huidige situatie. Dit zijn de positieve koopkracht effecten per maand in de periode tot aan de AOW gerechtigde leeftijd. Daarbij is de doorwerktoeslag uitgesmeerd over de pensioen periode uitgaande van 20 jaar uitkeringsperiode. Het actuariële voordeel is het effect dat optreedt over de hele AOW uitkeringsperiode ten opzichte van een actuariële neutrale korting.

Op dit moment zie je een duidelijk verschil tussen willen en kunnen. Werkende met een hoger inkomen hebben over het algemeen een hoger vermogen en kunnen makkelijker vervroegd uittreden. Werkende met een lager inkomen willen vaker eerder stoppen maar beschikken niet over voldoende vermogen om dit te financieren.

Deze berekeningen laten een flinke inkomensverbetering zien. Maar dit neemt niet weg dat doorwerken nog steeds duidelijk loont. Zo bouwen werkende die langer doorwerken nog meer pensioen op en ontvangen zij over een langere tijd de doorwerkbonus. Dit wordt in paragraaf 3 in beeld gebracht.

Figuur 2: Koopkrachtverbetering flexibele AOW per maand

Het actuariel voordeel is het verschil in korting tussen de 6 procent en 4 procent. De doorwerktoeslag bedraagt 2000 euro per jaar en gaat uit van een levensverwachting van 20 jaar op 65 jarige leeftijd. Het geschatte fiscaal voordeel AOW is iets onderschat maar is het verschil in te betalen belasting voor werknemers of AOW gerechtigde maal de AOW. Dit geldt ook voor het fiscaal voordeel Aanvullend Pensioen (AP). Het fiscale voordeel geldt tot aan de AOW gerechtigde leeftijd.

Toelichting grafiek

Bovenstaande grafieken laten zien dat in de huidige situatie een werkende met een modaal inkomen die besluit om te stoppen op 65 jarige leeftijd 144 euro meer betaald aan belasting over zijn aanvullend pensioen dan als hij zijn pensioen laat ingaan op de AOW gerechtigde leeftijd. Werknemers die belast zijn met zwaar werk¹ en/of genoodzaakt zijn om eerder te stoppen worden fiscaal hard gestraft wanneer zij besluiten om het aanvullend pensioen eerder te laten ingaan. Vervroegde uittreeders moeten hetzelfde fiscaal worden behandeld als AOW gerechtigde. Dit is in het flexibele AOW pakket ook meegenomen.

Met de introductie van de flexibele AOW heeft deze vervroegde uittreder een voordeel van 144 euro vanwege de afschaffing van de fiscale straf. Daarnaast geldt nog een fiscaal voordeel van ongeveer 83 euro vanwege dezelfde fiscale benadering voor het eerder ingaan van de AOW.

Tevens zet de FNV in voor de herintroductie van de doorwerktoeslag wat leidt tot een gebalanceerde flexibele AOW. Deze doorwerktoeslag zorgt voor een extra fiscaal voordeel voor werkende oudere wat vanaf 60 jarige leeftijd 2.000 euro per jaar oplevert. Deze doorwerktoeslag draagt niet alleen bij aan een betere inkomenspositie voor ouderen die de keuze maken om eerder te stoppen, maar geeft ook een extra motivatie om langer door te werken. In de grafiek is de doorwerktoeslag voor 65 jaar uitgesmeerd over een periode van 20 jaar.

Daarboven is de gunstigere AOW actuariële korting specifiek ingezet op de lagere inkomens, om hen te beschermen tegen een te grote AOW inkomenskloof. Deze gunstigere korting is de gehele looptijd van de AOW van kracht.

¹ Een zwaar beroep is breed gedefinieerd: “zware / slechte arbeidsomstandigheden die het evenwicht tussen draagkracht en draaglast hebben verstoord gedurende de jaren van werken en nog steeds verstoren”

3. Inkomensplaatjes bij vervroegd stoppen met werken

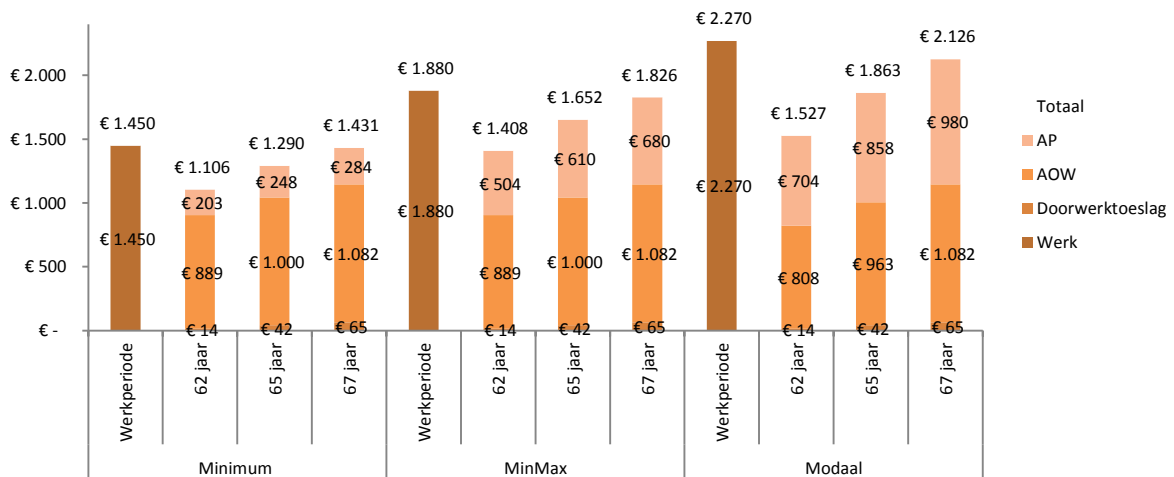
Onderstaande grafieken laten zien wat de effecten zijn op het inkomen wanneer er eerder wordt gestopt met werken of pas met de AOW gerechtigde leeftijd. De cijfers laten ook zien wat het netto inkomen is tijdens de werkperiode.

Zo ontvangt een alleenstaande minimum een netto werkend inkomen van 1450 euro in de maand. Als deze alleenstaande op 65 jarige leeftijd stopt ontvangt deze 1290 euro netto levenslang. Echter mocht deze persoon beslissen om niet vervroegd te stoppen met werken dan ontvangt deze alleenstaande 1431 euro levenslang.

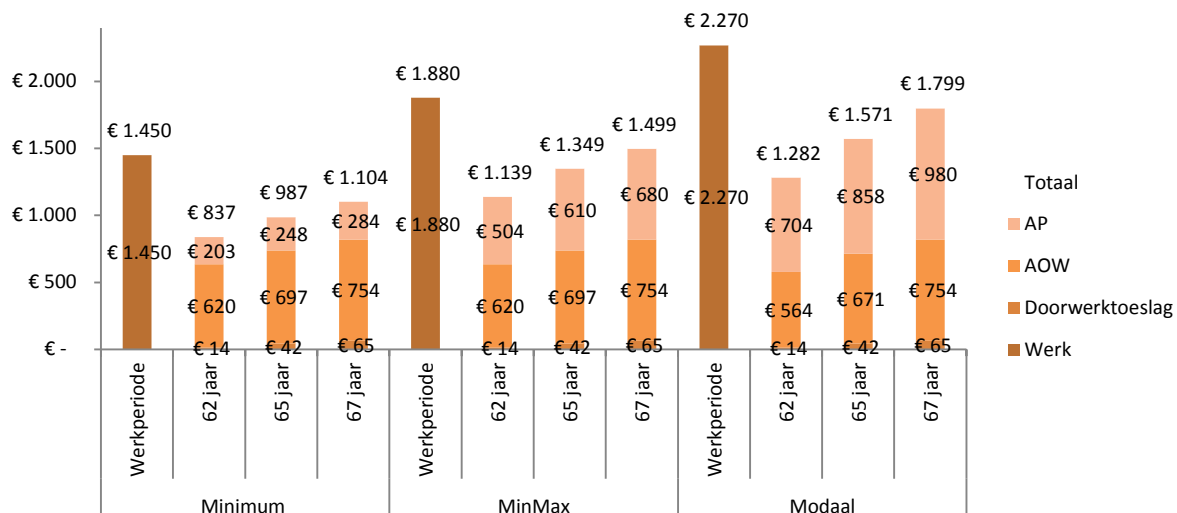
Alleenstaande hebben over het algemeen een iets hoger vervangingsratio maar dit wordt veroorzaakt door de hogere AOW component. Over het algemeen hebben zij ook hogere vaste lasten, dit wordt met de hogere AOW gecompenseerd. De grafieken laten zien dat stoppen met 65 jarige leeftijd zeker mogelijk wordt. Daarnaast blijft het voor werkende mogelijk om de vervroegde AOW en eventueel aanvullend pensioen aan te vullen met andere vermogenscomponenten.

Kortom het flexibele AOW pakket laat zien dat het beter mogelijk wordt voor werkende met een inkomen van beneden modaal om vervroegd te stoppen met werken. Echter vervroegd stoppen op 62 jarige leeftijd blijft lastig, eerder stoppen met werken mag immers niet leiden tot een inkomen dat onder het sociaal minimum uitkomt.

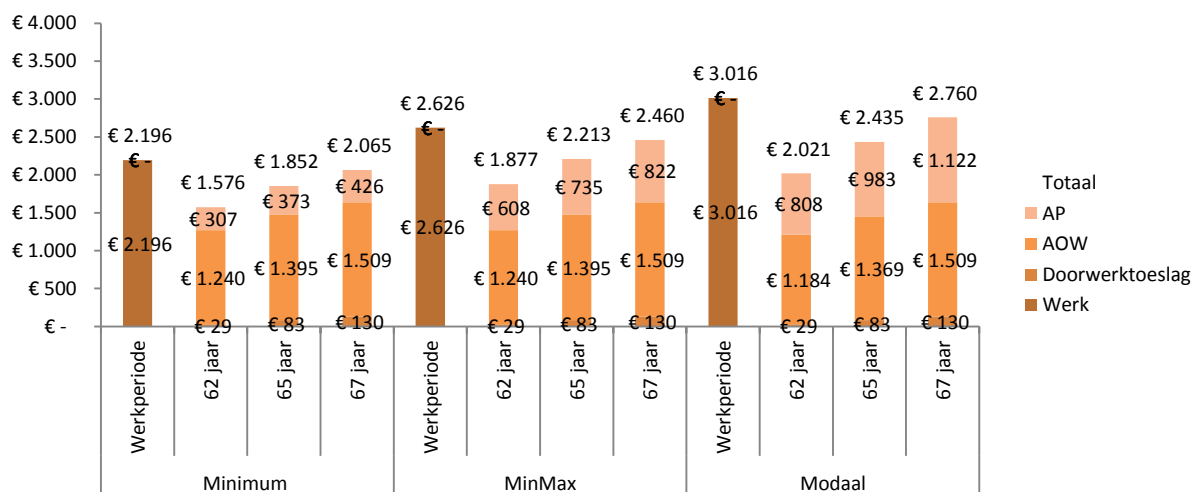
Figuur 3: Keuze vervroegd stoppen voor Alleenstaande uitgedrukt in individueel netto inkomen

Figuur 4: Keuze vervroegd stoppen voor Samenwonende en Gehuwde uitgedrukt in individueel netto inkomen

Figuur 5: Keuze vervroegd stoppen voor samenwonende uitgedrukt in gezamenlijk netto inkomen (partner 50%)

4. cao spaarsysteem

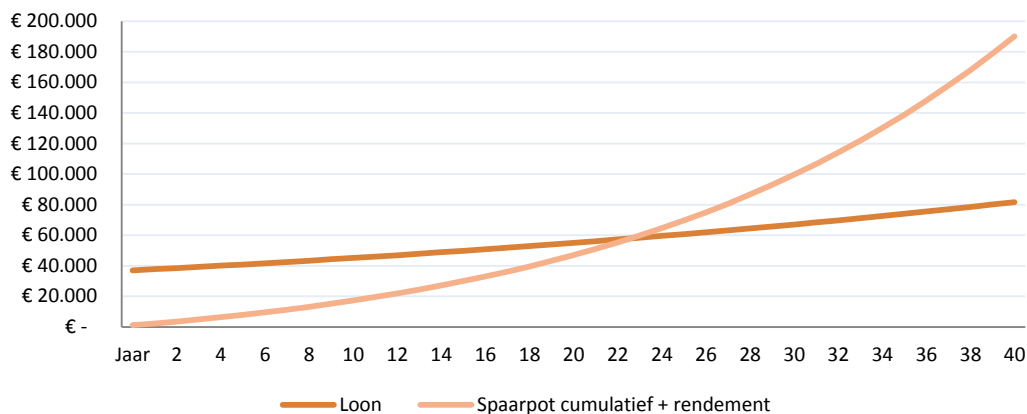
Om de flexibele AOW een succes te laten worden, is een integrale aanpak gewenst. Naast de wettelijke aanpak is een cao aanpak van belang. Zo kan het gewenst zijn voor zwaar werk om via de cao een spaarsysteem te introduceren. Voor deze werknemers is het gewenst om alvast een extra spaarsysteem te ontwerpen zodat zij later bij vervroegde uittreding geen inkomenshiaat hebben.

Een cao spaarsysteem houdt in dat er ieder jaar 3 procent van de loonsom wordt gespaard voor extra vermogensopbouw om vervroegde uittreding mogelijk te maken. In onderstaande grafieken wordt weergegeven wat de impact is op vermogensbouw van werknemers met een modaal inkomen. In het 10 punten plan is voor de huidige oudere generatie voorzien in overgangsmaatregelen ter compensatie van de voor hen beperktere opbouw periode tot aan pensioen.

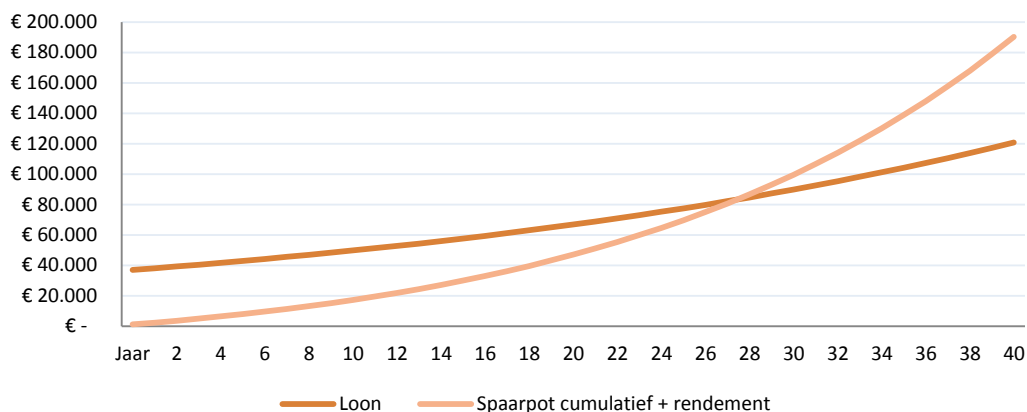
In dit voorbeeld is er rekening gehouden met inflatie, loongroei en vermogensrendement. Zo laat grafiek 6 zien dat de vervangingsratio na 40 jaar meer is dan 2,3 maal de loon. Dit

wil zeggen dat er uitgaande van een vervangingsratio van 75 procent iets meer dan 3 jaar van te voren eerder kan worden uitgetreden. Hierbij is er nog geen rekening gehouden met het eerder opnemen van de flexibele AOW of andere vermogenscomponenten. In combinatie met deze andere elementen is er een mogelijkheid om meer dan 3 jaar eerder te stoppen met werken.

Figuur 6: cao spaarsysteem, vermogensopbouw en loon ontwikkeling in jaren waarbij loongroei gelijk is aan inflatie

Figuur 7: cao spaarsysteem, vermogensopbouw en loon ontwikkeling in jaren waarbij loongroei groter is dan inflatie

In figuur 7 is het rendement 5 procent, loongroei en inflatie 2 procent, in figuur 8 is het rendement 5 procent, loongroei 3 procent, inflatie 2 procent o.b.v. een modaal inkomen

Figuur 8: Vermogensopbouw voor een modaal inkomen bij startjaar

Loongroei = 2 procent	Eindloon	Vermogensopbouw	Vervangingsratio	Nodig (75%)	Aantal jaar extra eerder stoppen
10 jaar	€ 45.103	€ 17.278	38%	€ 33.827	0.5
20 jaar	€ 54.980	€ 47.001	85%	€ 41.235	1.1
40 jaar	€ 86.127	€ 190.172	233%	€ 61.273	3.1

Loongroei = 3 procent	Eindloon	Vermogensopbouw	Vervangingsratio	Nodig (75%)	Aantal jaar extra eerder stoppen
10 jaar	€ 49.725	€ 18.099	36%	€ 37.294	0.5
20 jaar	€ 66.826	€ 51.375	77%	€ 50.120	1.0
40 jaar	€ 120.695	€ 223.781	185%	€ 90.522	2.5

ⁱ Knoef, M., Been, J., Alessie, R., Caminada, K., Goudswaard, K., & Kalwij, A. (2013). De toereikendheid van pensioeninkomens in Nederland; een meerpijlerbenadering. *Wonen, zorg en pensioenen. Hervormen en verbinden. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid*, 83-116.